ARTICULUS IV.

Quæ dispositio sufficiat ad tollendam fictionem, ut baptismus habeat effectum?

43 NOtandum primo, duobus modis posse hominem esse fictum in susceptione baptismi: Primo inculpabiliter, quia sine sua culpa caruit dispositione necessaria ad fructum sacramenti recipiendum, ex eo scilicet quod habuit tantum attritionem naturalem, quam bona fide existimavit esse supernaturalem. Secundo culpabiliter, & hoc adhuc dupliciter, primo quia sciens & prudens, vel ex ignorantia vincibili, non adhibet attritionem naturalem: secundo, quia in susceptione baptismi committit aliquod aliud peccatum, puta quia habet intentionem furandi facultates Ecclesiæ.

44 Notandum secundo, in fictione illa culpabili duo reperiri, unum tamquam formale, & aliud tamquam materiale: sive fundamentum formalis. Materiale sunt peccata illa ratione quorum susceptio baptismi est indigna; formale vero est ipsa indigna susceptio, quæ est specialle peccatum in aliis fundatum. His præmissis; pro resolutione difficultatis propositæ

45 Dico primo: ad tollendam fictionem ex ignorantia inculpabili provenientem, sufficit attritio supernaturalis. Hæc conclusio intelligi debet ex suppositione quod post baptismum susceptum, nullum peccatum fuerit commissum: tunc enim ad illud tollendum necessaria esset contritio, vel sacramentum Pœnitentiæ, ut postea dicemus.

Conclusio sic explicata facile suadetur: Nam tota fictio ex ignorantia inculpabili provenienş, posita fuit in carentia dispositionis necessariæ ut baptismus suum consequatur effectum, nimirum attritionis supernaturalis, & non in novo peccato: Ergo posita attritione vera & supernaturali tolletur obex & fictio & baptismus suum sortietur effectum.

46 Dico secundo; Fictio peccaminosa formaliter sumpta debet tolli per contritionem vel per attritionem cum sacramento Pœnitentiæ. Ita communiter Theologi contra Paludanum in 4. dist. 4. qu. 5. docentem ipsam attritionem sufficere,

47 Probatur conclusio ratione fundamentali: Fictio peccaminosa formaliter sumpta, seu peccatum indignæ sumptionis baptismi, non potest tolli in vi ipsius baptismi: Ergo ad ipsum tollendum sola attritio non sufficit, sed necessario requiritur contritio, vel attritio, cum sacramento Pœnitentiæ, Consequentia patet, Antecedens probatur. Baptismus non potest ea peccata remittere quæ ipsum consequuntur: Sed fictio formalis consequitur Baptismum: Ergo per ipsum non remittitur. Major patet ex dictis conclusione 3. articuli præcedentis. Minor vero suadetur. Ut detur fictio formaliter, debet esse in eo instanti in quo consummatur sacramentum, siquidem si esset ante illud instans, non tolleret effectum sacramenti, cum illo instanti talis effectus conferatur, & possit baptizatus habere attritionem aut contritionem, ut patet in eo qui toto tempore quo illi conferretur baptismus, complaceret sibi in peccato mortali, & instanti terminativo illius subito mutaretur prorumpens in actum contritionis vel attritionis quod non repugnat; Sed in illo instanti verum est baptismum præcessisse: Ergo fictio formalis est peccatum consequens ipsum Baptismum.

48 Confirmatur: Quia fictio formalis debet esse in eo instanti in quo sacramentum consummatur, habet ex se & ex formali ratione, specialem repugnantiam cum effectu ipsius, quatenus formaliter tollit dispositionem ad ipsum necessariam: Ergo nequit per baptismum remitti, sed necessario debet esse materia Pœnitentiæ.

Dico tertio: Fictio materialiter sumpta, si continuetur etiam in illo instanti in quo baptismus debet habere suum effectum, non potest tolli nisi per contritionem, vel attritionem, cum sacramento Pœnitentiæ: si vero desinat esse ante illud instans, vel etiam illo instanti, remittitur ex vi baptismi.

49 Prima pars patet, si enim fictio materialiter sumpta continuetur etiam in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, subsequitur ipsum baptismum. Sed peccata baptismum subsequentia, cum sint subjecta clavibus Ecclesiæ, non remittuntur nisi per contritionem, ut includentem votum sacramenti Pœnitentiæ, vel per attritionem, cum Sacramento: Ergo si fictio materialiter sumpta continuetur in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, non tollitur nisi per contritionem: vel attritionem, cum sacramento Pœnitentiæ.

50 Secunda etiam pars non minus est manifesta: Nam si fictio materialiter sumpta desinat ante illud instans, vel in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, non subsequitur baptismum, sed illum antecedit, vel concomitatur: At peccata antecedentia vel concomitantia baptismum cum non sint subjecta clavibus Ecclesiæ, non remittuntur per Pœnitentiam, sed per baptismum: Ergo nec fictio materialiter sumpta si desinat ante illud instans in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum,

51 Ex his inferes, quod si aliquis susciperet baptismum cum intentione furandi bona Ecclesiæ, & talem intentionem continuaret etiam in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, tale peccatum esset in confessione aperiendum, nec sufficeret dicere se cum fictione susceptisse baptismum. Si vero talem intentionem in illo instanti non continuaret, teneretur tantum dicere in confessione, se ficte accessisse ad baptismum, non vero se habuisse intentionem furandi facultates Ecclesiæ; & si hoc in confessione declararet, non esset illi injungenda aliqua satisfactio pro illo peccato, quia hæc non est injungenda pro peccatis quæ delentur ex vi baptismi, cum baptismus totam pœnam temporalem remittat, ut in articulo primo ostensum est.

Intelliges etiam ex supra dictis, quod quando sacramentum baptismi, recedente fictione per contritionem, vel per 52
sacramentum Pœnitentiæ, incipit habere effectum suum, talis ordo reperitur: Prius natura pœnitentia tollit fictionem, quæ prioritas reducitur ad genus causæ materialis & dispositivæ, tum quia recessus impedimenti prius natura intelligitur, quam introductio formæ impeditæ, tum etiam, quia recessus fictionis est quasi dispositio ut baptismus habeat suum effectum. In secundo instanti naturæ, baptismus remittit peccata quæ fuerunt ante ipsum commissa, nam infusio gratiæ regenerantis, vel sanitatis intelligi nequit ante recessum originalis culpæ, & lethalium culparum actualium. In tertio instanti naturæ baptismus justificat animam per gratiam regenerantem, quia gratia regenerans quæ confertur per baptismum, prioritate naturæ præcedit gratiam sanantem, quæ per pœnitentiam infunditur. In quarto demum pœnitentia justificat hominem per gratiam sanantem, nam prius natura ei generatio in vita spirituali per baptismum, quam sanatio per pœnitentiam.

ARTICULUS V.

Utrum sit proprium baptismi quod conferat suum effectum, recedente fictione, an vero id etiam competat aliis novæ legis sacramentis?

IN hujus difficultatis resolutione varie opinantur Auctores. Nam Scotus in 4. dist. 6. q. 1. art. 8. docet hoc esse singulare in baptismo, ut recedente fictione suum consequatur effectum, tum quia Augustinus id solum attribuit baptisnati, tum propter ejus necessitatem, quia est medium simpliciter necessarium ad salutem. Hunc sequuntur Vasquez disp. 161. c. 2. Meratius de baptismo disp. 12. sect. 1. & ultima, & Augustinus Bernal de sacram. in genere disp. 13. sect. 2. Alii omnibus & solis sacramentis characterem imprimentibus, hunc effectum tribuunt. Ita Richardus, Major, Covarruvias, Granado, & Sylvius. Alii his addunt sacramentum Pœnitentiæ, ut Paludanus, & Sylvester. Alii id extendunt ad omnia sacramenta ut Cajetanus, Nunno, Serra, Candidus, Philippus a sancta Trinitate, Henriquez, & Diana. Alii demum id tribuunt omnibus sacramentis novæ legis, excepto sacramento Eucharistiæ. Ita Suarez, Lugo, Filiutius, Bonacina, & ex Thomistis Martinez a Prado, cui hæc sententia probabilior, & menti D. Thomæ conformior videtur. Pro resolutione. 53

Dico primo, certum videri, non solum Baptismum, sed 54
etiam alia duo sacramenta characterem imprimentia, nimirum Confirmationem, & Ordinem, conferre suum effectum, recedente fictione. Ita D. Thomas in 4. dist. 4. qu. 3. art. 2. quæstiunc. 3.

Probatur ratione fundamentali: Cum enim sacramenta quæ imprimunt characterem sint initerabilia; est in illis specialis necessitas, quod sortiantur suum effectum, recedente fictione; alias enim qui ficte illa susciperent, manerent in perpetuum privati effectu proprio illorum. & tamen deberent obire munia ad quæ obligantur ex vi characteris, v.g. constanter profiteri fidem, & actus hierarchicos recte exercere: At hoc videtur inconveniens, & suavitati divinæ providentiæ repugnans: Ergo omnia sacramenta characterem imprimentia, recedente fictione, suos conferunt effectus. Unde hoc baptismo singulare non est, licet D. Augustinus supra art. 2. citatus, illius tantum mentionem fecerit, tum quia de illo solum disputabat, tum etiam quia est specialis in illo necessitas, cum ille sit janua omnium sacramentorum.

Dico secundo: idem privilegium Extremæ Unctioni 55
& Matrimonio tribuendum esse.

Probatur breviter: Licet hæc duo sacramenta non sint simpliciter initerabilia, sunt tamen initerabilia secundum quid. Matrimonium enim iterari non potest, vivente altero conjuge, neque Extrema-Unctio in eodem statu infirmitatis; Ergo sicut illa sacramenta quæ sunt initerabilia simpliciter, ideo possunt & debent recedente fictione effectum suum producere, quia homo non debet privari in perpetuum gratia sacramentali, idem etiam dicendum est de istis sacramentis, ne scilicet homo, durante toto tempore Matrimonii, teneatur manere in eo statu, ad quem necessaria

saria est gratia sacramentalis, ad debite vivendum in vinculo conjugali, qua tamen caret; & ne similiter infirmus in illa ultima luctæ careat gratia sacramentali, seu auxiliis specialibus, ad vincendas vehementiores dæmonum tentationes, quæ tunc occurrunt, maxime necessariis.

Dico tertio: probabile est etiam sacramentum Pœnitentiæ ficte susceptum, recedente fictione, producere suum effectum.

56 Probatur primo ex D. Thoma in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 5. in corpore, ubi sic ait: *Confessio etiam potest esse in eo qui non est contritus, quia potest peccata sua Sacerdoti innotescere* (id est nota facere) *& clavibus Ecclesiæ se subjicere; & quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet, sicut etiam est in aliis sacramentis: unde non tenetur iterare confessionem qui fictus accedit, sed tenetur postmodum fictionem suam confiteri.*

57 Probatur secundo ratione petita ex necessitate sacramenti Pœnitentiæ: Pœnitentia enim non est minus necessaria ad remissionem peccati mortalis commissi post Baptismum, quam sit Baptismus necessarius ad remissionem originalis & actualium quæ præcedunt Baptismum: unde si propter necessitatem Baptismi, tribuitur illi vis & efficacia conferendi gratiam, & remittendi peccata, recedente fictione, debet etiam concedi sacramento Pœnitentiæ, cum tale sacramentum possit interdum esse validum & informe, ut in Tractatu de Pœnitentia ostendemus.

Dico quarto: probabilius videtur, sacramentum Eucharistiæ ficte susceptum, non producere suum effectum, recedente fictione.

Probatur primo ex D. Thoma in 4. dist. 3. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. c. 3. ad 3. ubi expresse docet quod Baptismus, recedente fictione, producit suum effectum, non vero Eucharistia.

58 Probatur secundo assignando rationem disparitatis inter Eucharistiam, & inter Pœnitentiam, aliasque sacramenta; alia enim sacramenta, vel simpliciter, vel secundum quid sunt initerabilia, ut supra diximus, aut saltem sunt necessaria, necessitate medium præcepti, sed etiam medii, ut patet de pœnitentia; quæ in re vel in voto est necessaria necessitate medii omnibus qui post baptismum moraliter peccaverunt, quia nullum peccatum post baptismum potest remitti, sine ordine ad sacramentum Pœnitentiæ: non est autem simile de Eucharistia, quæ etiam propter suam excellentiam exigit, ut homines cum maxima cautela & reverentia, ad illam accedant.

59 Potest etiam suaderi conclusio ex inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia: si enim sacramentum Eucharistiæ ficte seu in statu peccati mortalis susceptum, recedente fictione produceret suum effectum, sequeretur sacerdotem scienter toto vitæ curriculo in mortali peccato celebrantem, si in mortis articulo conteratur, vel cum attritione confiteatur, recipere ingentem gratiæ cumulum, correspondentem omnibus missis præteritis, in quibus celebrandis ingentia sacrilegia commisit; unde fieret repente sanctissimus, & eo sanctior, quo plura fuissent sacrilegia; & adhuc multo sanctior, si singulis diebus contra leges Ecclesiæ celebrasset decies, quod ex se incredibile apparet. Addo quod Apostolus docet, indigne Eucharistiam sumentes judicium sibi manducare, quod ex parte verum non esset, si recedente fictione, ad vitam prodesset.

Dices primo: D. Thomas loco præcedenti conclusione citato, ubi docuit pœnitentiam, recedente fictione, producere suum effectum, subdit: *Sicut etiam in aliis sacramentis*: Ergo censet universaliter omnia sacramenta, (nullo excepto) recedente fictione producere suum effectum.

Respondeo cum Melchiore Cano, D. Thomam non dixisse, *in omnibus Sacramentis*; sed *in aliis sacramentis*, unde solum velle quod præter pœnitentiam, alia quædam sunt sacramenta, quæ recedente fictione producunt suum effectum, non tamen omnia, quare loco supra citato, expresse excipit Eucharistiam, & nullibi eam excludit.

60 Dices secundo cum Philippo a S. Trinitate: Eucharistia est omnium sacramentorum perfectissimum & excellentissimum, a quo omnia alia dependent in sua causalitate: Ergo non debet illi denegari hoc privilegium, quod conceditur aliis sacramentis, nimirum posse producere suum effectum, recedente fictione.

61 Sed nego consequentiam, hoc enim privilegium non denegatur Eucharistiæ, ob defectum activitatis, perfectionis, vel excellentiæ, sed potius ob summam ejus perfectionem & excellentiam, quæ exigit ut homines cum maxima cautela & reverentia ad illam accedant, ut supra diximus; & quia Eucharistia nec est initerabilis simpliciter, sicut sacramenta quæ imprimunt characterem, nec secundum quid, sicut extrema unctio, & Matrimonium, nec ita necessaria, sicut Pœnitentia. Addo quod, ex eo quod aliis sacramentis hoc privilegium concedatur, non sequuntur illa inconvenientia quæ sequi ostendimus ex sententia, quæ docet sacramentum Eucharistiæ, ficte susceptum, recedente fictione, sortiri suum effectum.

DISPUTATIO V.

De Circumcisione.

Ad quæst. 70. D. Thomæ.

CUm Circumcisio fuerit præparatoria ad Baptismum, & præfigurativa illius, postquam D. Thomas fuse de Baptismo differuit, ejusque institutionem, essentiam, causam ministerialem, subjectum, variosque illius effectus declaravit, breviter agit de Circumcisione, de qua etiam pauca hic subjiciemus, ne quid hnic Tractatui desit.

ARTICULUS PRIMUS.

An Circumcisio primario & per se instituta fuerit in remedium peccati originalis?

PArtem negantem tenent Suarez, Delugo, & alii ex Recentioribus, existimantes Circumcisionem primario fuisse datam populo Judaico, ad congregationem ejus, & segregationem ab aliis, secundario vero & ex consequenti, ad remissionem peccati originalis. Affirmativæ vero adhærent Soto, Cabrera, & alii Thomistæ, cum quibus. 1

Dico breviter, Sacramentum Circumcisionis per se primo institutum fuit ad remissionem peccati originalis, & solum secundario, seu ex consequenti, ad consignandum Dei populum, illumque a cæteris distinguendum.

Probatur primo conclusio ex D. Thoma in 4. dist. 1. q. 2. 2
art. 1. quæstiunc. 1. in corpore, ubi illam docet expresse dicens, quod *primo & principaliter necessa ita fuit circumcisio, ad expressionem & significationem ablutionis peccati originalis: sed ex consequenti aliam fuisse a sua utilitatem, scilicet distinctionem fidelis populi ab infidelibus.*

Probatur secundo: Circumcisio fuit in lege Mosaica vera 3
& propria sacramentum: Sed de ratione veri & proprii sacramenti est quod per se primo ordinetur ad gratiam sanctificantem, quam ad quodcumque aliud. Ergo Circumcisio per se primo instituta fuit ad conferendam gratiam sanctificantem, & remittentem peccatum originale, non vero ad consignandum Dei populum, illumque a cæteris distinguendum. Majorem concedunt Adversarii, Minor vero probatur. De ratione veri sacramenti est, quod per se primo ordinetur ad finem ejus præcipuum: Sed finis præcipuus sacramenti & institutionis ejus est nostra sanctificatio per gratiam, propterea siquidem definitio ejus essentialis est, quod sit signum rei sacræ sanctificantis nos: Ergo de ratione sacramenti est quod per se primo ordinetur ad gratiam sanctificantem.

Confirmatur: Ad id prius & principalius instituitur sa- 4
cramentum, quo sublato, destruitur ratio sacramenti, quam ad illud quo non posito, ponitur tamen & salvatur ratio sacramenti: Sed sublata sanctificatione fidelium non potest salvari ratio Sacramenti, e contra vero sublata ratione cognitionis, & distinctionis populi fidelis, salvari potest in signo sensibili ratio sacramenti: Ergo sacramentum Circumcisionis prius & principalius institutum fuit ad conferendam gratiam sanctificantem, & delentem peccatum originale, quam ad consignandum Dei populum, illumque a cæteris distinguendum.

Confirmatur amplius: Sacramentum baptismi per se 5
primo institutum est in lege gratiæ, ad delendum peccatum originale; & solum secundario ad distinguendum fideles ab infidelibus, ratione characteris Christi quem imprimit: Ergo idem dicendum est de Circumcisione respectu populi Judaici.

Contra illam conclusionem objicitur primo: Scriptura 6
Genes. 17. refert institutionem Circumcisionis, & tamen nullam facit mentionem remissionis peccati originalis, sed solum consignationis populi Dei, ait enim: *Hoc est pactum meum quod observabitis inter me & vos, & semen tuum post te: circumcidetur ex vobis omne masculinum & circumcidetis carnem præputii vestri ut sit in signum fœderis inter me & vos.* Item Apostolus ad Roman. 3. inquirit quæ esset utilitas Circumcisionis? & respondet: *Quia illis sunt credita eloquia Dei*, nullamque aliam affert causam: Ergo censet Circumcisionem non datam esse per se primo saltem, nisi ut populus Judaicus separatus a reliquis specialem Dei legem acciperet.

Ad locum Genesis citatum respondeo quod licet in eo fiat solum mentio consignationis populi Dei, tamen ex aliis verbis quæ leguntur ibidem, colligitur aperte Circumcisionem etiam fuisse institutam ad remittendum peccatum originale, sic enim habetur: *Anima cujus præputii caro circumcisa non fuerit, delebitur* (vel ut legit D. Augustinus lib. 3. contra Julianum cap. 18.) *peribit de populo meo.* Quæ verba idem S. Doctor ibidem docet intelligenda esse non tantum de adultis, sed etiam de parvulis. Quoad locum Apostoli dico, idcirco nullam ibi Apostolum fecisse mentionem remissionis peccati, quia ejus intentum erat docere ex operibus legis, tamquam ex caussis efficientibus justificationem, neminem justificari; si autem inter utilitates Circumci-

cumcisionis numerasset remissionem peccati, arbitrati fuissent Judæi, quod illam Circumcisio active efficeret & consequenter quod ex operibus legis efficientibus justitiam, esset eorum justificatio.

7 Objicitur secundo: D. Thomas 1, 2. quæst, 101. art. 5. ad 1. dicit litteralem, principalemque rationem instituendi circumcisionem, fuisse protestationem fidei unius Dei; figuralem vero ad significandum ablationem corruptionis per Christum faciendam, quæ corruptio provenit in nos per carnalem originem ex peccato primi parentis: Ergo censet sacramentum circumcisionis non fuisse principaliter institutum, ad tollendum peccatum originale; sed ad consignandum Dei populum, illumque a ceteris distinguendum.

8 Sed nego Consequentiam, cum enim sacramentum sit signum & figura rei spiritualis sanctificantis hominem, significatio figuralis in circumcisione, & in quolibet alio sacramento, est magis principalis, quam sit quæcumque litteralis; unde ex eo quod D. Th. loco citato doceat ablationem corruptionis ex peccato originali provenientem, seu ipsius peccati originalis remissionem, fuisse rationem figuralem instituendæ circumcisionis; tantum abest, quod conclusionem nostram infirmet, quin potius eam confirmet & statuat. Neque obstat quod significationem illam quæ in circumcisione est litteralis, vocet principalem, non enim eam hoc nomine appellat, per comparationem ad figuralem: sed ad alias litterales minus principales, quas ibidem refert, videlicet ad debilitationem concupiscentiæ in membro quod circumcidebatur, & ad sigillationem sacrorum Veneris & Priapi, in quibus illa pars corporis honorabatur, quas vocat secundam & tertiam rationem litteralem institutionis circumcisionis.

9 Objicitur tertio: Si circumcisio fuisset per se primo & principaliter instituta ad remissionem peccati originalis, cum tale peccatum maseulis & feminis commune sit, non debuisset pro solis maseulis institui, nec differri usque ad octavum diem. Item populus Israeliticus usus fuit hoc remedio quadraginta annorum spatio, quo moratus est in deserto, remedium enim peccati non esset tanto tempore dilatum.

10 Respondeo negando omnes illas sequelas: ad probationem primæ, dico quod licet peccatum originale sit commune maseulis & feminis, quia tamen maseulus est caussa traductionis illius, non vero femina, ut docet D. Thomas 1. 2. q. 81. art. 4. & hic art. 2. ad 4. ubi ait: *Peccatum originale contra quod specialiter circumcisio ordinabatur, a patre trahitur, non a matre*, congruum fuit quod Deus in lege veteri remedium aliquod speciale, nimirum circumcisionem, pro solis maseulis institueret.

Ad probationem secundæ respondeo, remedium peccati originalis non debuisse quidem differri usque ad octavum diem, facta suppositione quod nullum aliud extitisset pro illis infantibus qui ante octavum diem erant in periculo mortis constituti; verum cum pro istis reliquisset Deus, sicut pro feminis, applicandum remedium legis naturæ nullum erat inconveniens, quod circumcisio usque ad octavum diem differretur.

Ad id quod additur de populo Israelitico dicendum, cum populo illius in deserto per annos quadraginta commorante, divinitus dispensatum fuisse, ut sine circumcisione salvari posset, utendo remedio legis naturæ contra peccatum originale; idque propterea quod Judæi tunc essent veluti in continuo motu, ingressuri quando castra movenda essent; vel contra hostes præliandum, proindeque sine gravi & evidenti periculo circumcidi non possent. Ita D. Thomas hic art. 4. ad 3. ubi addit, quod videtur, nullum eorum qui in deserto nati sunt, & non circumcisi, fuisse mortuum, priusquam jubente postea Josue circumcideretur, quia ut Psalm. 104. dicitur: *Non erat in tribubus eorum infirmus*, & Josue 5. solum dicitur, mortuos fuisse in deserto eos qui exierant de Ægypto, qui omnes circumcisi erant.

ARTICULUS II.

An & quomodo in circumcisione gratia conferretur?

11 Dico primo: in circumcisione gratia conferebatur, Ita D. Thomas hic art. 4.

Probatur primo: Circumcisio erat verum antiquæ legis sacramentum ut communiter docent Theologi: Sed de ratione veri sacramenti est, quod sit signum practicum gratiæ, subindeque quod eam causset, vel saltem quod ad ejus præsentiam a Deo caussetur, ut patet ex dictis in Tractatu de sacramentis in communi disp. 1. art. 1. Ergo in circumcisione dabatur gratia sanctificans.

12 Probatur secundo: In circumcisione peccatum originale remittebatur, unde Bernardus Serm. 2. de Assumptione B. Mariæ ait, *Cum nunc in baptismate sola hanc maculam* (peccati originalis) *lavet gratia, & sola eam rasserit petra Circumcisionis, &c.* Et Beda in homilia circumcisionis: *Idem salutifere curationis auxilium circumcisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat, quod baptismus agere revelata tempore gratia consuevit.* Sed remissio peccati (saltem de lege Dei ordinaria) sine infusione gratiæ fieri nequit: Ergo in circumcisione conferebatur gratia sanctificans. Quare S. Thomas hic art. 4. & supra q. 62. art. 6. ad 3. rejicit opinionem Magistri sententiarum, & aliorum antiquorum, dicentium quod in circumcisione non conferebatur gratia, sed solum auferebatur peccatum: *Hoc enim* (inquit) *non potest esse, quia culpa non remittitur nisi per gratiam, secundum illud ad Roman. 2. Justificati gratis per gratiam ipsius.*

13 Dico secundo: Circumcisio & alia veteris legis sacramenta habebant vim quamdam moraliter excitantem Deum ad dandam gratiam rite ea suscipientibus, carebant tamen virtute gratiæ productiva, quæ reperitur in sacramentis novæ legis, subindeque non caussabant gratiam ex opere operato active, sicut sacramenta novæ legis, sed tantum passive.

14 Probatur prima pars: Circumcisio & alia veteris legis sacramenta, erant signa & figuræ passionis Christi futuræ, cujus initium Deus gratiam in antiqua lege conferebat; Sed a ratione signi vis excitativa moraliter inseparabilis est: Ergo circumcisio, & alia veteris legis sacramenta, habebant vim moraliter excitativam, qua Deum movebant ad conferendam gratiam, ad ipsorum præsentium, intuitu passionis Christi futuræ, quam significabant.

15 Confirmatur. Promissio habet moralem vim ad movendum eum qui promisit ut impleat promissa: Sed circumcisio, & alia sacramenta antiqua fuerunt promissiones seu signa quibus Deus quasi in figuris promittebat Christum, & gratiam ex meritis ipsius dandam, unde Apostolus ad Hebræos 11. vocat, *repromissiones*, quia per illa sacramenta id quod Deus promiserat, continuo renovabat, repromittendo quotidie: Ergo circumcisioni, & aliis veteris legis sacramentis, competebat vis quædam moraliter excitativa, qua Deum ad conferendum gratiam ad ipsorum præsentiam moraliter excitabant.

16 Secunda pars quæ asserit circumcisionem, & alia veteris legis sacramenta, caruisse virtute gratiæ productiva, quæ in sacramentis novæ legis reperitur, patet tum ex Apostolo ad Galat. 4. omnia vetera sacramenta, *elementa infirma & egena*, appellante. Tum ex Florentino in Decreto Eugenii, ubi dicitur quod sacramenta nostra, *multum a sacramentis differunt antiquæ legis, illa enim non caussabant gratiam, sed solum per passionem Christi dandam figurabant: hæc vero nostra, & continent gratiam, & eam digne suscipientibus conferunt.*

17 Idem docet D. Thomas 1. 2. q. 103. art. 2. in corpore ubi sic ait: *Veteres leges cæremonis non poterant in se continere realiter virtutem profluentem a Christo incarnato & passo, sicut continent sacramenta novæ legis & propter hoc ad Galat. 4. Apostolus vocat eas egena & infirma elementa; infirma quidem, quia non possunt a peccato mundare; sed hæc infirmitas provenit ex eo quod sunt egena, id est eo quod non continet in se gratiam.* Et hic art. 4. agens specialiter de circumcisione, sic concludit: *Dicendum est quod in circumcisione conferebatur gratia, quantum ad omnes gratiæ effectus, alter tamen quam in Baptismo; nam in Baptismo confertur gratia ex virtute ipsius baptismi, quam habet in quantum est instrumentum passionis Christi jam perfecta: in circumcisione autem conferebatur gratia, non ex virtute circumcisionis, sed virtute fidei passionis Christi, cujus signum erat circumcisio; ita scilicet quod homo qui accipiebat circumcisionem, profitebatur se suscipere talem fidem, vel adultus pro se, vel alius pro parvulis, unde Apostolus dicit Rom. 4. quod Abraham accepit signum circumcisionis, signaculum justitiæ fidei, quia scilicet justitia erat ex fide significata, non ex circumcisione significante.*

18 Ex his probata manet tertia pars conclusionis, quæ asserit, circumcisionem non caussasse gratiam ex opere operato active, sicut sacramenta novæ legis: si enim circumcisio, & alia veteris legis sacramenta, carebant virtute gratiæ productiva, nullam poterant habere activitatem in ordine ad productionem gratiæ, nec active in eam influere, seu illam conferre, sicut modo baptismus, & alia novæ legis sacramenta,

19 Quod vero circumcisio dederit parvulis gratiam ex opere operato passive, manifestum est, nam ad hoc ut aliquod sacramentum dicatur conferre gratiam ex opere operato passive, sufficit quod ad positionem ejus Deus gratiam conferat, absque ullo merito vel dispositione suscipientis: Sed Deus parvulis sacramentum circumcisionis suscipientibus, conferebat gratiam, cum per tale sacramentum eos a peccato originali mundaret, ut supra ostensum est; idque fiebat absque ullo merito aut dispositione illorum, cum ob defectum libertatis & usus rationis, ad gratiam non possent se disponere, vel illam promereri: Ergo circumcisio conferebat gratiam parvulis ex opere operato passive. Adultis vero nullo plane modo gratiam ex opere operato conferebat, quia ut ad susceptionem & præsentiam illius sacramenti justificarentur, debebant habere dispositionem proportionatam ad gratiam quam recipiebant, unde illud non habebat vim faciendi ex attrito contritum, sicut Baptismus & Pœnitentia in nova lege, nec gratiam ultra dispositionem suscipientis conferebat. Nec propterea tale sacramentum adultis erat inutile; illos enim excitabat ad eliciendum actum fidei in Christum venturum, quo justificabantur, atque ita illis utilis erat ad gratiam consequendam.

20 Ex dictis facile intelliguntur & conciliantur quædam Patrum testimonia, quæ specie tenus videntur inter se pugnantia: aliqui enim videntur asserere parvulos Hebræorum circumcisione fuisse justificatos. Ita Augustinus, seu Auctor libri Hypognosticon cap. 5. ubi ait: *Circumciso octavo die Baptismi gratiam dabat, & parvulus circumcisione fraudatus, delicto originali non caruit.* Idem sentire videtur Gregorius Magnus lib. 4. Moral. cap. 1. ut habetur de consecrat. distinct. 4. cap. 5. Canon. *Quod autem*; ubi dicit: *Quod apud nos voto aqua Baptismatis, hoc erat pro illis qui de Abrahæ stirpe prodierant, mysterium circumcisionis.* Item Innocentius III. in cap. *Majores*, de Baptismo asserit *Baptismum circumcisioni successisse; per illam enim originale remittebatur peccatum, licet ad regnum cælorum non perveniretur.* Alii oppositum videntur docere: Tertullianus enim libro contra Judæos, paullo post principium: *circumcisio* (inquit) *in signum non in salutem dederat Deus populo Israel.* Cyprianus vero lib. 1. contra Judæos cap. 8. *Nonne Melchisedech, & alii qui non erant ex semine Abrahæ, fuerunt justi sine circumcisione? nam circumcisio erat tantum signaculum seminis Abrahæ, sed non justificabat.* Similia docent Justinus, Irenæus, Epiphanius, Chrysostomus, & alii. Verum hæc (ut dixi) ex principiis jam statutis facile conciliari possunt: primi enim solum volunt, quod circumcisio dederit parvulis gratiam ex opere operato passive, seu quod Deus ad præsentiam illius sacramenti, gratiam contulerit parvulis Hebræorum, qua peccato originali mundarentur. Alii vero solum denegare intendunt circumcisioni, & aliis antiquæ legis sacramentis, virtutem gratiæ productivam, qualis reperitur in Baptismo, & aliis Sacramentis novæ legis, unde dicunt quod sacramenta antiqua erant tantum umbræ & figuræ, ac veluti specula quæ vultus ostenderent, sed nullo modo sanarent, non negant tamen quod Deus ad illorum præsentiam, intuitu passionis Christi futuræ, quam figurabant, & significabant gratiam conferret, cum de ratione sacramenti, seu signi practici gratiæ, fit quod vel gratiam instrumentaliter producat, vel saltem quod ad ipsius præsentiam a Deo producatur.

ARTICULUS III.

Utrum liceat se circumcidere, mortificationis gratia, vel ad Christi imitationem?

21 RAtio dubitandi est, quia Christiani Æthiopes qui vulgo Abassini dicuntur, circumcisionem observant, non tamquam cæremonialem legis Judaicæ, sed ob Christi imitationem, seu ut corporalem ejus similitudinem gerant; id iidem facere dicunt in memoriam stirpis suæ asserentes se oriundos esse ex Abraham, & Regem suum ex familia David: Sed hic ritus Abassinorum nondum ab Ecclesia damnatus est: Ergo videtur licitum, simul cum Baptismo suscipere circumcisionem, non tamquam cæremoniam legalem, sed ex fine cultus religiosi, & ob Christi imitationem.

22 Confirmatur: Quando cæremonia legalis habet in se aliquam moralitatem, potest ob eam moralitatem usurpari in Ecclesia: Sed circumcisio, quatenus fuit suscepta a Christo Domino, continet aliquam moralitatem, nempe corporalem similitudinem, & memoriam Christi Domini: Ergo præcise ob eam moralitatem, non est inconveniens usurpari in nova lege.

23 In hujus difficultatis resolutione partem affirmativam tenet Cajetanus in hac parte quæst. 37. art. 1. Nazarius ibidem, Medina 1. 2. quæst. 103. art. 4. ad 5. Lorca 2. 2. sect. 1. disp. 23. membro 1. Vercelli Tractatu de Apostolicis missionibus quæst. 23. num. 10. & Guillelmus Reginaldus in suo Calvino Turcismo lib. 2. cap. 9. ubi hæc scribit: *Abassini christianæ quidem, & eam veræ Christianorum fidei infantes baptizant & circumcidunt, in signum nobilitatis arripiendæ, nullo merito, aut Judaica perfidia respectu; quo posito, nollem eos propter circumcisionem magis damnare, quam si propter medicinæ caussam abstinerent a cibo porcino, quam tamen lex Mosaica prohibebat.*

24 Oppositam sententiam defendunt S. Antoninus, Sylvester, Armilla, Soto, Raynerius, Navarrus, Suarez, Vasquez, Deluge, & alii, quos citat & sequitur Martinez a Prado in scholiis ad hanc quæstionem, contendentes, talem circumcisionem Abassinorum esse illicitam, nec posse ex bono fine honestari. Cui sententiæ ut veriori aut probabiliori subscribens

Dico breviter, non licere Æthiopis, seu Abassinis, se circumcidere, mortificationis gratia, vel ad gerendam corporalem cum Christo similitudinem.

25 Probatur: In circumcisione duo considerari possunt, nimirum cæremonia legalis, quam dicit de formali, & læsio corporalis, quam de materiali importat: Sed illicitum est velle se conformari Christo in aliquo ex illis: Ergo velle circumcidi ad imitationem Christi, illicitum est. Minor quantum ad primam partem patet, illicitum enim est modo legalia observare, etiam ob bonam intentionem, ut enim ait Divus Thomas in 4. distinctione 1. quæst. 2. artic. 5. quæstiunc. 3. ad 3. *Legalia suo tempore facta fuerunt bona, tempore autem non suo observata, sunt facta mala, & ideo bona intentione fieri non possunt bene.* Probatur vero quoad secundam: nam conformitas ad Christum in illa corporali læsione, nullius virtutis honestatem habet, neque in aliquem Christi honorem cedit, sed est cultus omnino superstitiosus & vanus, alioquin etiam liceret perforare manus & pedes, ad imitationem Christi: insipiens etiam modus mortificandi carnem est se circumcidere, cum illicitum sit, ob mortificationum graviter lædere corpus: Ergo stultum est, ob imitationem Christi, aut carnis mortificationem, velle pati & sibi infligi læsionem illam corporalem, quam circumcisio de materiali importat.

Addo quod hæc circumcisio scandalum præbet fidelibus, nam speciem habet mali, cum illi qui eam exercent judaizare videantur. Unde Medina qu. 1. 2. loco supra citato, in priorem sententiam inclinaverat, in hac parte quæst. 57. art. 1. nostram amplectitur, & similiter Vercelli tomo 2. tract. 15. quæst. 218. retractat sententiam quam tomo 1. docuerat, ait enim: *His tamen non obstantibus, nunc re maturius considerata, dico non esse ullo modo tolerandam, quia quidquid sit de fine circumcisionis hujus, tamen præbet scandalum toti Ecclesiæ Catholicæ, quia non est manifestum motivum nobilitatis.* 26 Denique propositio hoc dubio a Patriarcha Æthiopiæ sacræ Congregationi Inquisitionis, an scilicet Abassinis liceat se circumcidere? habita est Congregatio Patrum Qualificatorum sancti Officii die 30. Julii anno 1637. qui respondernnt: *Non esse quomodocumque præsentiæ tolerandam circumcisionem, & Pastores debere corrigere subditos, quantum possunt, contumaceque arcendos esse a communione.* Ex quo patet Ecclesiam Romanam ritum illum Abassinorum nequaquam tolerare.

De aliis præparatoriis ad baptismum, de quibus agit S. Doctor quæst. 71. ut de Catechismo, exorcismo & aliis, nulla est difficultas, quæ ex sola lectione textus D. Thomæ facile non evacuetur. Unde, his omissis fit

DISPUTATIO VI.

De Sacramento Confirmationis.

Ad quæstionem 72. D. Thomæ.

CUm in Ecclesia Christi sacramentum Confirmationis 1 secundum locum ordine administrationis habere soleat, ut nimirum ad id quod perfectissimum est scilicet ad sacramentum Eucharistiæ, Baptismate & Confirmatione, veluti gradibus quibusdam, & congrua præparatione ascendamus, recta etiam doctrinæ methodus exigit, ut Tractatum de Baptismo immediate sequatur disputatio de Confirmatione, in qua de hujus sacramenti existentia, essentia, effectibus, subjecto, & ministro dicemus.

Porro sacramentum istud variis solet nominibus insigniri: a Græcis enim vocatur τελειωσις, id est perfectio, ut ab Areopagita in capite de baptismo, vel σφραγις, id est obsignatio, a Latinis vero *signaculum*, ut est sæpe apud Cyprianum: *Chrisma*, vel *sacramentum Chrismatis*, ut videri potest apud Augustinum lib. 2. contra litteras Petiliani cap. 104. *Manuum impositio*, quod vocabulum frequenter legitur in actibus Apostolorum. Unde Eusebius Pontifex epist. 3. *sacramentum* (inquit) *manus impositionis magna veneratione tenendum est.* Demum ab Ambrosio hoc sacramentum vocatum est *Confirmatio*. Quod nomen postea apud Leonem, & Gregorium, & alios Catholicos, cœpit esse frequens. Immo ante illos Clemens epist. 4. hoc vocabulum usurpavit. *Postquam* (inquit de infante baptizato) *regeneratus fuerit per aquam, sequitur signaculum Spiritus gratia, post baptismum ab Episcopo confirmatur; quia aliter perfectus Christianus esse non potest, neque haberi.*

ARTICULUS PRIMUS.

An Confirmatio sit verum & proprium novæ legis sacramentum, & quandonam a Christo fuerit institutum?

§. I.

Prima pars quæstii resolvitur.

DIco primo Ritus ille qui in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur, est verum novæ legis sacramentum.

Conclusio est certa de fide, ac definita in Florentino, in 2 Decreto unionis, & in Tridentino sess. 7. cap. 1. de Confirmatione, contra Lutheranos & Calvinistas asserentes ejus cæremoniæ, quam Confirmationem appellamus, nullam fieri in Scriptura mentionem, immo nec in Patribus trium primorum sæculorum, sed eam fuisse inventam & introductam a Melchiade Papa anno Christi 311. Addunt